

## Souhrn online diskuze k virtuální hospitaci

### Geografie: Terénní zeměpisná exkurze

(diskuze proběhla 19. 9. 2011)

#### Analýza výuky

1. Výuka je zcela výjimečná tím, že se odehrává v terénu.
2. Pan dr. Vávra započal komentář hodnocením práce na stanovišti Proseč. Mgr. Bukáček velmi dobře využil umístění v sídle při provázení žáků. Pan učitel to komentuje tak, že se vždy snaží zařadit nějaké sídlo proto, aby exkurze nebyla zaměřena jen na fyzickou geografii nebo jen na obyvatelstvo. Proseč je menší sídlo, proto jsou žáci schopni je v krátkém čase dobře zmapovat. Proseč je vhodné městečko také proto, že je v něm menší doprava, ale na druhou stranu je v něm průmysl. Šlo o komplexní průzkum sídla.
3. Pan dr. Vávra to hodnotí tak, že šlo spíše o průzkumnou expedici než o exkurzi. Žáci museli ve všech fázích být aktivní. Byli obyvatelé na návštěvu připraveni? To pan učitel komentuje tak, že nikdo z místních nebyl dopředu kontaktován, ale úkoly nejsou závislé na konkrétních osobách. Navíc zcela záměrně žáci nevědí, kam pojedou, aby šlo o průzkum.
4. Žáci na místě dostanou mapu a začnou zakreslovat a hodnotit. Pan dr. Vávra navrhuje ze zkušenosti i možnost žákům dopředu říci, kam pojedou, a dát jim za úkol zjistit si údaje předem a pak je konfrontovat s reálným pozorováním.
5. Jak žáci reagují na poznatky, které jsou specifické pro dané místo a které jsou překvapivé – např. události z minulosti? To pan učitel komentuje tak, že žáci většinou neumí vyhodnotit, že novinka je překvapivá, že se nic takového nestává.
6. Pan dr. Vávra exkurzi hodnotí jako spíše průzkumnou expedici – na pomezí exkurze a expedice. Mgr. Bukáček ji hodnotí spíše jako exkurzi, jednodenní akci. Za expedici by označil akci, kde je zapojeno více oborů a je spíše vícedenní.
7. Jaká je zpětná vazba, co si žáci z exkurze pamatují? Pan dr. Vávra to komentuje tak, že podle jeho zkušeností to bývají spíše zážitky než objektivní poznatky. Mgr. Bukáček souhlasí, pamatují si spíše vlastní prožitky.
8. Pan učitel hodnotí exkurzi tak, že žáci rozpoznali hlavní pozitiva i negativa obce – např. pěkné prostranství kolem kostela, nedostatek parkovišť, málo přechodů pro chodce. Žáci vnímají i případná poškození, vandalismus.

9. Exkurze je náročná pro učitele – příprava, pravidla chování apod. To pan učitel komentuje tak, že se organizace řídí tím, na jakém stanovišti se zrovna nacházejí. Z debaty vyplynulo, že s nekázní nejsou žádné problémy.

### Komentáře a postřehy

1. Jak pan učitel vede žáky k automatickým dovednostem – práce s mapou, orientace apod.? Pan učitel odpovídá, že ty činnosti vycházejí ze zaměření exkurze – jsou dopředu připravovány. Hlavní přípravou je ale to, že jde o vyvrcholení výuky o České republice – všechny poznatky by měli ověřit, vyzkoušet si hledat a komunikovat s ostatními. Úkoly k přemýšlení jsou zařazovány spíše v semináři – např. návrh trasy apod.
2. Jak by probíhala aktivita v případě špatného počasí? Pan učitel říká, že žáci musí být připraveni. Když prší, mají pláštěnky, žádná zvláštní varianta není připravena, ale náplň je možno přizpůsobit. Je možno exkurzi odložit podle předpovědi počasí.
3. Jak pan učitel počítá s různou fyzickou zdatností žáků? Pan učitel odpovídá, že ano, že fyzická zdatnost se snižuje a zvyšuje se lenost. Bohužel se stává, že na exkurzi z těchto důvodů nejede přibližně 30 % žáků. Exkurze je připravena tak, aby byla fyzicky přijatelná pro žáky – je tam dostatek odpočinku, někdy přejíždějí autobusem.
4. Jak jsou výstupy využity ve výuce? Žáci zpracovávají výstup a komentují je koncem školního roku. Hlavní je ale samotná exkurze, sama o sobě je završením výuky, protože je povinná pro všechny. Řada informací je ale využívána v další výuce.
5. Jak je řešena bezpečnost žáků při práci ve skupinkách? Vždy je předem provedeno důsledné poučení a nastavení jasných pravidel. Porušení pravidel je třeba trestat. Navíc většina problémů je odstraněna tím, že žáci mají práci.
6. Jak jsou zaměstnáni ti, kteří se exkurze neúčastní? Bohužel během exkurze „vzroste nemocnost“, ale pan učitel to zatím neřeší, protože zatím nejde o příliš častý jev. Řešením by byla nějaká domácí práce, ale ta nemá takový efekt.
7. Používá pan učitel mentální mapu častěji? Pan učitel odpovídá, že ne často.
8. Z jaké literatury pan učitel čerpal při přípravě exkurze? Pan učitel odpovídá, že většinu úkolů vymýšlel sám a spíše vymýšlel úkoly podle toho, co by měli žáci zjišťovat.
9. Jaké byly reakce žáků a přínos? Reakce žáků jsou přiměřené věku a přínos je „osahat si“ teoreticky nabyté poznatky v praxi.

Peter Krupka, netmoderátor